

## RTU studiju kurss "Balss traucējumi"

0L000 Liepājas akadēmija

**Vispārējā informācija**

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kods                                                | LA0080                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Nosaukums                                           | Balss traucējumi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Studiju kursa statuss programmā                     | Obligātais/Ierobežotās izvēles                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Atbildīgais mācītspēks                              | Baiba Trinīte - Doktors, Profesors                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Apjoms daļās un kredītpunktos                       | 1 daļa, 5.0 kredītpunkti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Studiju kursa īstenošanas valodas                   | LV                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Anotācija                                           | Kurss iepazīstina klausītājus ar balss traucējumiem, to rašanās iemesliem un veidiem, īpašu uzmanību pievēršot profesijas nosacītiem balss traucējumiem. Sagatavo klausītājus novērtēt balss funkciju un novērst balss traucējumus.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs | <p>Mērķis: veidot izpratni par balss traucējumiem, apgūt praktiskās balss traucējumu diagnosticēšanas un korekcijas metodes, veidot priekšstatu par balss traucējumu profilaksi.</p> <p>Uzdevumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. iegūt zināšanas par balss aprāta anatomiju un fizioloģiju, balss akustiskajiem pamatiem, balss traucējumu cēloņiem un klīniskajām pazīmēm, balss funkcijas novērtēšanas metodēm, balss traucējumu novēršanas metožu sistematizāciju un konkrētiem paņēmieniem, balss traucējumu profilaksi;</li> <li>2. Attīstīt prasmes novērtēt balss funkcijas stāvokli ar dažādām metodēm, prasme pielietot balss terapijas metodes.</li> <li>3. Izveidot kompetenci noteikt citu speciālistu konsultācijas nepieciešamību, nosūtīt klientu pie tiem laicīgi, integrēt novērtēšanas laikā iegūto informāciju ar citiem saistītiem datiem, korekcijas mērķu nosprašanu,</li> <li>4. izprast specifisku terapijas metožu pielietojamības pamatojumu; pielietot atbilstošas terapijas tehnikas, izmantojot nepieciešamos materiālus un instrumentālo aprīkojumu</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi     | <p>Studenti patstāvīgi analizē studiju kursa literatūru, gatavojas praktiskajiem un laboratorijas darbiem, un pārbaudes darbiem, un eksāmenam, noformē praktisko darbu rezultātus, veic mājasdarbus.</p> <p>1. Literatūras un interneta resursu studijas tēmas "Balss traucējumi" ietvaros. Logopēdiskās literatūras un interneta resursu atlase un studijas. Glosārija papildināšana.</p> <p>Rezultāts: Nostiprinātas prasmes atlasīt un strādāt ar logopēdisko literatūru tēmas ietvaros, veidot glosāriju. Iegūtas zināšanas par balss traucējumiem un apgūta prasme lietot atbilstošu terminoloģiju.</p> <p>2. Balss un tās saistība ar dzimumu, vecumu un profesiju. Literatūras studijas apakštēmu ietvaros (balss un dzimums, balss un vecums, balss un profesija). Sagatavot prezentāciju un to prezentēt (grupu darbs).</p> <p>Rezultāts: Prasmes strādāt grupā, analizēt zinātnisko literatūru, lietot atbilstošus paņēmienus un materiālus informācijas atspoguļošanai.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatūra                                          | <p>Obligātā/Obligatory:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aronson, A. E., &amp; Bless, D. M. (Eds). (2009). Clinical Voice Disorders (4th ed). New York: Thieme.</li> <li>2. Behrman, A., &amp; Haskell, J. (2020). Exercises for voice therapy. San Diego, CA: Plural Publishing, Inc.</li> <li>3. Nawka, T., Wiskirka-Woźnica, B., Zehnhoff-Dinnesen, A., Neumann, K., Sopko, J., Schindler, A., &amp; Zorowska, P.(Eds.). (2018). Phoniatics I: Fundamentals – Voice disorders – Disorders of language and hearing development (1st ed.). Springer-Verlag Berlin and Heidelberg GmbH &amp; Co. K.</li> <li>4. Sapienza, C., &amp; Hoffman, B. (2021). Respiratory muscle strength training. San Diego, CA: Plural Publishing, Inc.</li> <li>5. Sataloff, R. T. (2017). Vocal health and pedagogy. San Diego, CA: Plural Publishing, Inc.</li> <li>6. Trinīte B. (2007). Balss un tās traucējumi. Liepāja: LiePA.</li> </ol> <p>Papildu/Additional:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Searce, L. (2016). Manual of singing voice rehabilitation. San Diego, CA: Plural Publishing, Inc.</li> <li>2. Trinīte, B., &amp; Sokolovs, J. (2014). Adaptation and validation of the Voice Handicap Index in Latvian. Journal of Voice, 28(4), 452-457.</li> <li>3. Trinīte B. (2008). Balss funkcionāls novērtējums un balss patoloģijas diagnostika – logopēdiskais aspekts. Latvijas Ārsts, 7/8, 76-79.</li> <li>4. Verdolini Abbott, K. (2021). Lessac-Madsen resonant voice therapy. San Diego, CA: Plural Publishing, Inc.</li> </ol> <p>Citi informācijas resursi/Other sources of information:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Journal of Voice: Official Journal of the Voice Foundation and the International Association of Phonosurgery. New York: The Voice Foundation and Elsevier Inc.</li> <li>2. Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas logopēdijas jomā.</li> <li>3. www.voicefoundation.org</li> <li>4. www.ncvs.org</li> <li>5. https://voice.liepu.lv</li> </ol> |

|                               |                                                                                                                                    |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nepieciešamās priekšzināšanas | Studentiem ir priekšzināšanas dzirdes un runas orgānu anatomijā, fizioloģijā un patoloģijā, un runas un dzirdes fizikālos pamatos. |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Studiju kursa saturs

| Saturs                                                                                                                                                                                                                                            | Pilna un nepilna laika klātienes studijas |                | Nepilna laika neklātienes studijas |                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------|------------------------------------|----------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                   | Kontakt stundas                           | Patstāv. darbs | Kontakt stundas                    | Patstāv. darbs |
| Balsenes anatomija un fizioloģija. Balss saišu anatomija un darbības raksturojums. Balss aparāta centrālā daļa. Fonācijas mehānisms.                                                                                                              | 6                                         | 8              | 4                                  | 10             |
| Balss veidošanas akustiskie pamati. Skaņa, tās raksturojošie parametri. Balss augstums. Balss stiprums. Balss tembrs un rezonanse.                                                                                                                | 6                                         | 10             | 2                                  | 10             |
| Balss izmaiņas ontogēnēzē. Balss funkcijas hormonālā regulācija. Bērnu balss. Pubertāte un balss mutācija. Premenstruālais vokālais sindroms. Menopauzes vokālais sindroms. Balss 65+                                                             | 6                                         | 8              | 4                                  | 10             |
| Balss traucējumu cēloņi. Balss ergonomikas faktori, t.sk. ārējās vides faktori (telpu akustika, gaisa kvalitāte). Medicīniskie faktori. Psiholoģiskie faktori.                                                                                    | 4                                         | 8              | 2                                  | 10             |
| Balss traucējumu veidi. Afonija. Disfonija. Fonastēnija. Balss patoloģiskā mutācija. Laringektomijas slimnieku balss u. c. Profesijas nosacīti balss traucējumi.                                                                                  | 4                                         | 8              | 2                                  | 10             |
| Balss funkcijas izmeklējums un novērtējums. Balss izmeklēšanas saturs (ELS). Anamnēze. Aerodinamiskie mērījumi. Perceptuālais novērtējums (GRBAS). Akustiskie mērījumi. Balss pašnovērtējums (BTI). Instrumentālās balsenes izmeklēšanas metodes. | 10                                        | 16             | 6                                  | 24             |
| Balss traucējumu terapijas metodes. Principi un metodoloģiskās pieejas. Netiešās terapijas metodes. Tiešās vispārējās un specifiskās terapijas metodes                                                                                            | 10                                        | 16             | 4                                  | 22             |
| Balss traucējumu profilakse.                                                                                                                                                                                                                      | 4                                         | 4              | 2                                  | 6              |
| Aktualitātes balss traucējumu izpētē                                                                                                                                                                                                              | 6                                         | 6              | 2                                  | 10             |
| Kopā:                                                                                                                                                                                                                                             | 56                                        | 84             | 28                                 | 112            |

### Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

| Sasniedzamie studiju rezultāti                                                                                                                                                                                                                                                                   | Rezultātu vērtēšanas metodes |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Izprot balss aparāta anatomiju un fizioloģiju, ir zināšanas par balss akustiskajiem pamatiem, balss traucējumu cēloņiem un klīniskajām pazīmēm, balss funkcijas novērtēšanas metodēm, balss traucējumu novēršanas metožu sistematizāciju un konkrētiem paņēmieniem, balss traucējumu profilaksi. | Noslēguma pārbaudījums.      |
| Prot ierakstīt balss paraugus un to analizēt, izmantojot akustiskās novērtēšanas metodes.                                                                                                                                                                                                        | Patstāvīgais darbs.          |
| Orientējas balss pētniecības aktualitātēs.                                                                                                                                                                                                                                                       | Kolokvijs.                   |

### Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

| Kritērijs              | % no kopējā vērtējuma |
|------------------------|-----------------------|
| Patstāvīgais darbs     | 10                    |
| Kolokvijs              | 10                    |
| Noslēguma pārbaudījums | 80                    |
| Kopā:                  | 100                   |

### Studiju kursa plānojums

| Daļa | KP  | Stundas  |          |         | Pārbaudījumi |        |       |
|------|-----|----------|----------|---------|--------------|--------|-------|
|      |     | Lekcijas | Prakt d. | Laborat | Ieskaite     | Eksām. | Darbs |
| 1.   | 5.0 | 34.0     | 22.0     | 16.0    |              | *      |       |